

TEREZA ADAMUSOVÁ

KNÍŽE

 E-KNIHY
JEDOU

Tereza Adamusová

KNÍŽE

Psáno na motivy příběhu larpu Černobor, pořádaného DDM
hl.m.Prahy.

www.cernobor.org

V knize byly použity úryvky z následujících hudebních skladeb:

Hej, Sokoły by *Tomazs Padura* (1801–1871) – kap.28 a 37

Konh (1994) by *Ljube* (est.1986) – kap.42

*Na věčnou památku larpu Černobor v letech 2016 a
2017.*

Pavlině Chládkové za podporu a propagaci.

*Později se mnohokrát přesvědčí,
že kořenem ideologických příznil a nenávistí
nebývá vždycky prvotní potřeba zlepšit stav světa,
ale někdy jen křečovitý pokus
přehlušit vlastní beznaděj.*

- Pavel Kohout

Část první

*Hej, tam v dálkách Černé vody
Sedlá koně kozák mladý
Smutně loučí se s dívčinou
Ještě smutněji s Ukrajinou*

*Ona sama tam zůstala
Vlaštovečka moje malá
A já tady v cizí zemi
Dnem i nocí teskním po ní*

*Žal, žal za dívčinu
Za zelenou Ukrajinu
Žal, žal, srdce bolí
Z té tesknoty, z té nevoli*

*Víno, víno, víno dejte
A až umřu, pochovejte
V hlíně širé Ukrajiny
Vedle hrobu mé dívčiny*

*Hej, hej, hej, sokoli!
Oblétejte hory, lesy, doly
Zvoň, zvoň nad krajinou
Nad mou drahou domovinou*

*Hej, hej, hej, sokoli!
Z výšky hled'te na to všechno,
co nás bolí
Zvoň, zvoň, zvoň, zvonečku*

1.

*Přesila noci, strašná bouře tíha
A nepřítelův kryt.
Tam viditelný prastrach na nás číhá.
Statečný muž tam přesto musí jít.*

- Robert Browning: Předtucha

Těžká modravá mlha stoupající z vlhké lesní půdy prostupovala prastarým smrkovým lesem a znemožňovala oku prohlédnout skrz její studený závoj. Divoký hvozd, místo mnoha bitev a krveprolití, příčina odvěkých sporů, po dlouhá staletí nepřestával děsit ty, kdo do něj, byť jen jednou, vkročili. Hrobové ticho, v němž se klapot koňských kopyt a vlastní dech zdají být uši rvoucím hlukem, a jen prohlubují neklid v duši každého živého tvora, přerušuje ostré krákání mrchožravých krkavcovitých ptáků, kteří se schovávají ve větvích, sedí jako temné sochy a posměšně pokukují po skupince jezdců. Koně jsou napjatí, lekaví a stále vzpurnější.

To se mladý knězic na příkaz svého otce vypravil přes širokou Poljanu a Černoborský hvozd, aby diplomaticky vyjednával s baronem Rammwaldem o té prokleté půdě Pomezí. Žádná výprava do této oblasti není bezpečná a nikdo nebude ušetřen nehostinnosti a

zákeřnosti černých smrčín, v nichž dlí smečky lapků a hrdlořezů. Přesto válkami vyčerpaná Poljana nemá na výběr; musí udělat všechno pro to, aby se spory vyřešily bez bitev a krveprolití. Přestože poljanští kozáci neznají ani strach, ani pokoru před vrangenským praporem, veškerá jejich tuhost a houževnatost nestačí k tomu, aby si právo na Pomezí mohli donekonečna vykupovat vlastní krví.

Jenže starý pan Rammwald, čestný a spravedlivý člověk a vládce černoborského léna, byl před rokem zabit a jeho syn se v jednání svému otci jen pramálo podobal. Prohnaný a lstivý jako liška, slizký jako had, zjevně neměl žádný zájem o vyjednávání s poljanskými psy, jak se vlčím kozákům ve Vrangenu i v Pomezí nadává. Pozharski věděl, že dohodnout se s ním bude víc než obtížné, ale právě do této ambiciózní výpravy musela Poljana vložit své naděje, a tento mimořádný úkol přidělil svému synovi.

Výprava složená z desítky jezdců a tří povozů naložených zásobami měla za sebou dlouhé dva týdny cesty, v sedlech museli jezdci překonat nebezpečné lesy, nekonečné poljanské stepi a vlnité kopce, přebrodit řeky a přelézat strmé stráně. Přečkali mnoho chladných nocí pod hvězdami i deštivými mračny, ošlehání silným větrem na žlutavých pláních, neustále se museli mít na pozoru před lapky i divokými zvířaty, před vlky, rysy a medvědy, kteří si dělali zálsuk na jejich koně, před vzteklými liškami a lasicemi. Měli s sebou i cvičeného loveckého sokola, který z výšky ulovil i zvířata větší, než byl on sám. S každým dalším dnem se pánové více a více těšili, až konečně dorazí do cíle, radovali se z ubíhající krajiny a po večerech se v myšlenkách vraceli na svou rodnou Poljanu. Ale jakmile se začali

přibližovat k Černoboru, jejich krok se zpomalil a nejistota je zbrzdila. Přes temný, zarostlý hvozd se nikomu z nich jít nechtělo, ale co naplat, jiná cesta k jejich cíli nevedla. Se srdcem rozechvělým a hrdlem staženým jako v šibeniční smyčce, vykročili vstříc temnými pověstmi opředěnému území.

V lese už strávili dva celé dny a dvě noci. Snažili se postupovat bez přestávek co možná nejtíšeji a nenápadně, noční hlídky museli posílit a lucerny schovávali pod plachty, aby nezářily do lesa a nepřitahovaly nechtěnou pozornost. Kvůli neutuchajícím sporům bylo Pomezí plné vrangenských povstalců, kteří by poljanského knížete na půdě, jenž prohlašovali za svou, nesnesli. Čím déle byla panská výprava v lese, tím nervóznější se stávala. Každý zvuk a pohyb je děsil a někteří z jezdců začínali být paranoidní. Třetího dne se navíc nebe zatáhlo, vzduch ztěžknul a nepříjemně se ochladilo. Vlhkost prožírala dřevěné vozy i kožené koňské postroje, jako kdyby už byl podzim. Pochmurná a tísnivá atmosféra jen popoháněla jezdce, aby se z těchto děsivých končin dostali co nejdříve.

Za Pomezím, kde počínalo území Vrangenské marky, se k dohodě měli dostavit mnozí představitelé. Sám baron jí přítomen nebude, poněvadž jej Vrangem potřebuje někde jinde, na břehu řeky Tor pořádá výboje na Langardii a z hor pak i na Meervall, a tak dohodě přihlíželi cizí mužové včetně zástupce města Orlenburk, Victora Wittensteena. Baron totiž dlužil orlenburským pánům značný obnos peněz, který si od nich kdysi vypůjčil. Bylo tak i v jejich zájmu, aby baron získal plnou moc nad Pomezím, a z jeho nerostných nalezišť vytěžil suroviny, jimiž splatí dluh. Jenže Pomezí, jak všichni věděli, je

odvěká brána do Poljany a poljanský nárok na Pomezí nelze ignorovat a vzhledem k agresivitě, s jakou by kozáci bránili svou zem, bylo lepší domluvit se.

Knížecí doprovod byl malý, kvůli řádění banditů a vrangenských vzbuřenců, kteří se postaví na odpor i baronově příkazu nechat poljance projít hvozdem a překročit hranice, kníže usoudil, že menší družina se krajem prosmýkne rychleji, hbitěji a méně nápadně. Všichni měli rychlé koně a ostré šavle, které si se vzpurnou lůzou poradí. Tak jako tak, výprava byla pořád rizikem, snad i proto starý kníže Pozharski vyslal místo sebe svého mladého syna, Petra Michala. Poljana nemohla riskovat, že starý kníže někde v Černoborském hvozdu přijde o hlavu nebo bude zajat. Musel zůstat doma, aby panoval.

„Zatracená mlha,“ bručel starý vozka, „ani slunce není vidět na obloze. Cožpak už nemělo být dávno poledne? Vždyť se ani nerozednělo.“

„Tobě se to, Šediváku, mluví!“ odsekl mu jeden z jezdců. „ty si sedíš na voze, vpředu i vzadu tě hlídáme my, co mám asi tak říkat já, který jedu v čele? Na cestu pořádně nevidím, ani zvířata v lese nevidím, ba ani lapky bych nemusel vidět! Koně klopýtají, ani oni si nevidí pod kopyta, boří se do bahna, mokré kameny klouzají. Snad ty hyeny dřív uslyšíme, než uvidíme!“

„Já slyším akorát vrzání kol a klapot kopyt,“ ozval se druhý jezdec, „tak mlčme, ať nás odnikud nepřekvapí.“

„Já slyším potok,“ promluvil potichu kněžic, „nebo snad řeku. Musí být někde před námi.“

„Bohyně, to se budeme muset brodit? Břehy budou rozbředlé a kluzké! A lesní potoky mívají hluboká koryta. Koně upadnou, vozy zapadnou do bláta, kola uvíznou. A jestli jsou ty břehy zarostlé, nedej Bohyně, abychom se v té ledové vodě utopili!“

„Už mlč, Šediváku!“ okřikl ho jezdec.

„Ale pokud uvízneme, jsme snadná kořist pro bandity,“ poznamenal druhý jezdec, „co když právě na to čekají?“

„Myslíš, že by si tam za námi dovolili? Bez koní, s těžkými meči a v prošívané zbroji by se sami utopili jako krysy.“

Zanedlouho skutečně dorazili k pěnicímu se vodnímu toku, který zurčel a šuměl po svahu dolů. Jak se jezdci obávali přepadení, reliéf krajiny, která se jim za mladým smrkovým porostem otevřela, je uklidnil. Břeh řeky byl travnatý a bylo z něj vidět po proudu i proti proudu široko daleko. Z lesa na druhém břehu řeky vylétl černobílý konipas a bezstarostně usedl do trávy, v níž začal přecházet a hledat potravu, kývaje dlouhým černým ocáskem. Také tlumené prozpěvování kosa prozrazovalo, že ani z druhého břehu žádné nebezpečí nehrozí. Celý les byl klidný a tichý, v této části se stromy rozestupovaly a bylo tak možno pohlédnout hluboko do lesa. Nic se v něm ani nepohnulo.

Jezdci se rozhlédli, neuvidí-li nějaký brod, přes který by mohly projet vozy, pak stočili koně po svahu dolů a přešli dobrých padesát

kroků, než našli mělké místo, kudy mohli řeku přejít. Koně se v řece napili a voda jim spláchla bláto z nohou, než se při výstupu na břeh stačili znovu zamazat. Ale marně jezdci pátrali očima po lesní cestě, neboť mezi stromy se vozy neprotáhnou. Vrátili se nahoru k místu, kde se jejich stezka svažovala na travnatém břehu do vody, ale na zalesněné straně k jejich překvapení už nepokračovala. Nezbylo jim, než pokračovat podél lesa a doufat, že co nejdříve na nějakou stezku narazí.

Čím dál se po břehu dostávali, tím více si jezdci začínali uvědomovat své ohrožení. Les je ve stínu a špatně do něj vidí, zato jejich siluety jsou z lesa proti světlu dobře viditelné. Jezdci si také všimli, jak se les na kopci stává hustším a znovu jej prorůstá mladá smrčina, skrz kterou nevidí, a v níž může číhat nebezpečí. Z druhé strany tekla řeka, jejíž koryto se směrem k prameni zužuje, ale o to je hlubší a proud je dravější. Kdyby na ně tady z lesa zaútočili bandité, neměli by kam utéct. Les je příliš hustý, řeka příliš dravá, břeh se zvednul, a tak by z něj koně spadli. Jezdci museli jet v husím zástupu za sebou, ale i tak se koně na zužující se bahnitý břeh sotva vešli.

Jezdci nevydali ani hlásku a s ušima nastraženými naslouchali okolí, ale hukot proudu byl stále silnější, jak voda padala úzkým korytem, valila se přes kameny, pěníla se a točila ve vírech. Ptáci z lesa utichli, a když družina konečně uzřela rozestupující se stromy, objevila cosi, co vypadalo jako zarostlá pěšina, dávno už však nevyužívaná, kamenitá, mrtvá a zahalená do mlhavého oparu. Neměli ponětí, kam může vést, a její chladné vzezření a ticho je děsilo. Zastavili se, chvíli se snad rozhodovali, jestli půjdou dál, ale neměli na

výběr, jiná cesta tu nebyla. Vozy se na ni vejdou, ale jen tak tak. Jeli na koních, byli ozbrojeni, ale přesto se cítili zranitelní jako bažantí kuřata krčící se v trávě. Poutník, neozbrojený obchodník nebo chudý pocestný by se sotva odvážili pustit se po této stezce, která se kroutila, mizela v mlze, a jak šumění řeky sláblo a ztrácelo se v dáli, utvářelo se všude kolem hrobové ticho. Jezdci se semkli kolem kněžice a vozů. Ze strachu a z očekávání nebezpečí by tu jeden hravě zešílel.

2.

*„Kdo je tam vedle? – Ten sinavý stín,
Jenž přichází si pro svou daň už v dnešní den?
Setkám se záhy s ním?“
„Ano, je to on sám; a setkáš se záhy s ním.“*

- Thomas Hardy: Kdo je tam vedle

Tajemná stezka zavedla družinu tak hluboko do lesa, že už si ani nebyli jisti, jakým směrem se vlastně ubírají, nebo kde les končí. Stromy byly tak vysoké a mlha tak hustá, že nebylo znát, odkud slunce svítí. Cesta se tak klikatila, že stále více připomínala bludný kruh. Bez pojmu o čase a prostoru bylo zatěžko se rozhodovat. Když dorazili na rozcestí, kde se křížily dvě stezky, všechny tři cesty jim připadaly stejné a nedokázali určit, po které by se měli dát. Tohle musela být jistojistě ta nejpustší a nezapomenutější část černoborského hvozdu. Tyto stezky vypadaly, jako by je lidé naposled využívali za dob Říše. Ani stopy po zvěři zde nebylo, v korunách stromů nezpívali ptáci, ba ani po hmyzu nebylo ani památky. Podivné končiny, ještě prázdnější než nejnáchodnější poljanská step, až se jezdci v duchu sami sebe ptali, jak může někdo o takovou divočinu vést války a jak vůbec může někdo o takový kus půdy vůbec stát.

Vydali se cestou, která se jim zdála být nejvíc osvětlena, v naději, že je vyvede z této části lesa, ve které bloudili. Příliš si však nepomohli, neboť když stromy prořídly a krajinu před nimi zalilo světlo, spatřili obrovskou plochu zarostlou bolševníkem a hnijícím rákosem plnou bahna, z něhož se v hejnech zvedali komáři a mouchy; močál, který snad kdysi býval rybníkem nebo jezerem, a z něhož se po okolí nesl pach tlení a vlhké hniloby.

„Snad nám samotný ďábel připravil takovou cestu!“ zaklel první jezdec.

„Co teď? Vrátime se zpátky na rozcestí?“ otázal se druhý.

Podívali se na močál a raději skutečně obrátili koně a vydali se zpět. Když se však začali přibližovat ke křižovatce, koně zneklidněli a nastražili uši směrem k lesu. Jezdci na povel kněžice zastavili. Něco je pozorovalo. Uviděli příkrčený stín, jak se plíží mezi stromy, a po obou stranách se zjevovaly další.

„Tohle nejsou kanci!“ zašeptal kněžic a hmátl po šavli. Jezdci vytasili, ale v tu chvíli se na ně seběhlo pět lapků, kteří vyběhli ze tří stran a odřízli družině křižovatku. První dva pobili, jenže z lesa vyběhli další a začali se sápat po vozech. Ani rozčtvrcené hlavy jejich společníků je nepřiměly držet se dál. Za pár minut jich bylo patnáct a družině se nedařilo bít je všechny. Byli jako smečka hladových psů, úskoční, snažili se zranit koně a strhnout jezdce na zem. Jedinou cestou ven bylo pustit se tryskem přes močál a doufat, že je spasí. Lapkové neměli koně, nemohli by je tedy dohnat.

Kněžic zavelel k ústupu a družina s vozy se pustila zběsilým cvalem po cestě nazpět k močálu. Horlivě pobízeli poděšené koně a

šavlemi se snažili prosekat si cestu. Jenže čím dál od suchého břehu se dostávali, tím měkčí byla půda a koně se do ní začali bořit. Jezdci se přes bláto ještě dostali, byť koně hodně zpomalili, ale kola vozů v něm uvízla. Koním už docházely síly, nedokázali vůz utáhnout a sami se do bláta zabořili až po kolena. Dva vozy se přes nejhorší část močálu dostaly, ale jeden se naklonil a zapadl tak, že jej ani pár koní nevytáhl. Tři jezdci zůstali u zabořeného vozu, aby jej bránili, zbylých šest se shluklo okolo kněžice a dvou vozů, ale na druhé straně močálu na ně čekala banda více než dvaceti mužů ozbrojených meči a tesáky. Byla to past – bandité se nechtěli družiny zmocnit na rozcestí, jen předstírali výpad, aby koně nahnali do močálu, o němž věděli, že v něm uvíznou, a druhá skupina banditů je mezitím obklíčí a zabrání jim dostat se z něj ven.

Rozhořela se bitva. Jezdci měli díky koním a lehkým šavlím výhodu, ale banditů byla značná přesila. Skupina od rozcestí přiběhla a zmocnila se uvízlého vozu. Jezdce strhli z koní a dobili na zemi. Bandité z lesa začali střílet z kuší a další tři jezdce zneškodnili. Zůstal už jen kněžic a tři poslední kozáci. Bandité se zmocnili zbývajících dvou vozů. Už nebylo možné je porazit, poslední nadějí by útek. Čtyři jezdci se pokusili prosekat si cestu a cvalem zmizet v lese. Jeden byl záhy zastřelen, zbylým lapkové odřízli cestu. Obklíčili je v kruhu a vrhli se na koně, kteří se v panické hrůze vzpínali a kopali kolem sebe.

Kněžic se zoufale oháněl šavlí ve snaze udržet si lapky co nejdál od těla. Pobíjel jich půl tuctu, než se mu smyčka z provazu zachytila za roh a lapkové jej strhli z vysokého hnědáka na zem. Pád na záda mu

vyrazil dech, šavle mu vyletěla z ruky a zašustila v listí. Než se stačil zvednout, lapkové mu svázali ruce i mordu a čímsi velkým a tupým jej praštili po hlavě. Okamžitě ztratil vědomí. Tmavá krev vytrysklá z nosu mu stékala po chřípí a bradě a v těžkých kapkách se vsakovala do země. Lapkové jej hodili do jednoho z vozů, pochytili kozácké koně a odebrali se do hvozdu s veškerou svou kořistí. V lese a v močále zůstalo ležet pobito na sedmnáct lupičů a dvanáct vlčích kozáků, ale v těchto místech se o nich nikdo nikdy nedozví.

Bandité se skryli ve stinné rokli, ve které měli svůj tábor. Přivázali koně k padlému stromu a začali vynášet z vozů vše, co v nich našli. A samozřejmě bylo potřeba rozhodnout se, co provedou se zajatcem. Když odkryli plachtu vozu, byl již znovu při vědomí, leč otřesen, šilhal na ně kalným zrakem, cenil zuby, od krve celé růžové, a hlasitě na ně syčel, jako když se šavle tasí z pouzdra. Zbraň, opasek a část oděvu mu vzali, když byl ještě v bezvědomí, bílou košili měl potřísněnou vlastní krví, která mu na obličejí seschla v nepříjemnou černavou krustu.

Muž s tváří rysa jej vyvlekl z vozu a táhl kamsi pryč. Kněžic se vzpouzel a vzdoroval, ale nebylo to nic platné.

„Necukej se, hade!“ zasupěl na něj lapka, zatímco jej přivazoval ke stromu, „nebo tě, ty poljanská špíno, zaříznu jako podsvinče!“